

VÄRMDÖ KOMMUN

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Beslutsnivå- och datum	Kommunfullmäktige 2019-12-04
Diarienummer	2019KS/0600
Reviderat	-
Lagstadgat styrdokument	5 kap. 3 § kommunallagen (2017:725)
Ersätter styrdokument	Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare, beslutat 2016-06-22 § 143
Uppföljning	Ett nytt program antas för varje ny mandatperiod
Ansvar	Kommunstyrelsen

Inledning

Kommuner får enligt kommunallagen (2017:725) överlämna skötseln av en kommunal angelägenhet till en privat utförare. Kommunen behåller dock huvudmannskapet¹ och det övergripande ansvaret för verksamheten, även om den utförs av en privat utförare.

Kommunens invånare har rätt till att de tjänster som kommunen tillhandahåller håller en likvärdig kvalitet oavsett om de utförs i egen regi eller av en privat utförare. Värmdö kommun behöver därmed säkerhetsställa att verksamhet som överlämnas följer de krav och riktlinjer som kommunfullmäktige och lagstiftningen fastslår.

Syfte

Syftet med programmet är att lyfta uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare till en politisk och strategisk nivå. Programmet ska fastställa grundkrav, omfattning, struktur, ansvar samt krav på återkoppling till brukare, de privata utförarna och allmänheten.

Programmets omfattning

En privat utförare är en aktör utan kommunalt ägande² som har hand om en kommunal angelägenhet³. Det omfattar företagsformer som exempelvis aktiebolag, stiftelser, ekonomiska föreningar, enskilda firmor men även idéburna organisationer och kooperativa föreningar.

Privata aktörer kan bli utförare av en kommunal angelägenhet genom att:

1. Vinna en offentlig upphandling enligt lagen om offentliga upphandlingar (2016:1145).
2. Kvalificera sig för att ingå ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (2008:962).
3. Ingå ett idéburet offentligt partnerskap (IOP).

---

¹ Gäller inte för fristående skolor och förskolor. Se programmets omfattning.

² Detta kan vara en juridisk eller enskild person.

³ 10 kap. 7 § kommunallagen.

Beslutsdatum: 2019-12-04	Diarienummer: 2019KS/0600
Dokumentnamn: Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare	

Fristående skolor och förskolor är sina egna huvudmän och regleras genom tillståndsgivning. De är inte upphandlade eller ingår i valfrihetssystem och omfattas därmed inte av detta program. Kommunen har dock insyns rätt i dessa skolverksamheter och tillsyn för förskolor.

Mål och riktlinjer för uppföljning och insyn

Mål

Alla kommunala angelägenheter, oavsett utförare, ska utföras i enlighet med kommunfullmäktiges uppsatta mål. Utgångspunkten i målstyrningen i Värmdö kommun är Vision Värmdö 2030 – skärgårdens mötesplats⁴. Kommunfullmäktige har konkretiserat visionen till åtta mål för mandatperioden 2019-2022.

Tabell 1 – Kommunfullmäktiges mål för mandatperioden 2019-2022

Värmdös medborgare och näringsliv - Social hållbarhet	Miljö och klimat - Ekologisk hållbarhet	God ekonomi och effektiv organisation - Ekonomisk hållbarhet
<ul style="list-style-type: none"> • Medborgarna har inflytande och är delaktiga. • Medborgarna har goda och trygga livsvillkor som främjar självständighet och utveckling. • Medborgarna får god service, bra förutsättningar och goda utvecklingsmöjligheter. • En lokal bostadsmarknad i balans. 	<ul style="list-style-type: none"> • En god miljö med begränsad miljöpåverkan. • Ett hållbart resursutnyttjande där växt- och djurlivet på land och i vattnet är i balans. 	<ul style="list-style-type: none"> • Värmdö kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare. • Värmdö kommun ska ha en god ekonomisk hushållning.

Ansvar för måluppfyllelse

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för utförare inom sitt ansvarsområde oavsett driftsform. Detta innebär att kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheterna bedrivs enligt:

- De lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten.
- De mål som kommunfullmäktige fastställt i de fall de är relevanta.
- De styrdokument som kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnd antagit.

⁴ Antaget av kommunfullmäktige år 2009.

Beslutsdatum: 2019-12-04	Diarienummer: 2019KS/0600
Dokumentnamn: Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare	

- De relevanta riktlinjer, tillämpningsanvisningar och rutiner som Värmdö kommuns förvaltning tagit fram⁵.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar även för att återrapportera måluppfyllelse och resultat till kommunfullmäktige. Detta görs i samband med verksamhetsuppföljningar och i årsredovisningen. Återrapporteringen ska delas upp på kommunal och privat driftsform samt ske i enlighet med kommunstyrelsens anvisningar.

Ansvar vid upphandling och avtalstecknande

När kommunala tjänster eller verksamheter upphandlas ansvarar kommunstyrelsen och nämnderna för att krav och villkor enligt kommunfullmäktiges mål, riktlinjer samt övriga relevanta styrande dokument beaktas. Dessa krav och villkor ska ligga till grund för upphandlingsdokument⁶ och ingå i de avtal som ingås. Det ska vara enhetliga krav på egen regi och privata utförare.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för uppföljning och kontroll inom sitt ansvarsområde. Detta innebär att ansvarsfördelningen ska regleras i de avtal och uppdragsbeskrivningar som träffas med varje utförare. Ansvaret innebär att avtalen ska:

- Säkra att verksamheten bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges angivna mål och riktlinjer i den mån de är tillämpningsbara.
- Reglera hur uppföljning och kontroll ska gå till med varje privat utförare.
- Säkra att utföraren biträder kommunen vid uppföljning och utvärdering av verksamheten.
- Säkra att utföraren rapporterar in nödvändiga uppgifter (såsom statistikuppgifter) till kommunen, i nationella register och till andra myndigheter.
- Reglera hur kommunens uppföljningar återrapporteras till utföraren och redovisas för allmänheten.
- Säkra en god informationssäkerhet och lagenlig hantering av personuppgifter⁷.
- Säkra allmänhetens rätt till insyn och information (se allmänhetens rätt till insyn och information).
- Säkra meddelarfriheten hos de anställda (se ansvar för säkerställande av meddelarfrihet).

Programmet har inte genomslag på gällande avtalsrelationer där villkoren redan är reglerade.

Allmänhetens rätt till insyn och information

När en kommun sluter avtal med en privat utförare ska kommunen genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i den verksamhet som överlämnas⁸.

⁵ Exempelvis de riktlinjer som kommunens medicinskt ansvarige sjuksköterska (MAS) fastställt.

⁶ Förfrågningsunderlag.

⁷ Enligt dataskyddsförordningen och annan lagstiftning som rör personuppgifter som exempelvis patientdatalagen (2008:355).

⁸ Se 10 kap. 9 § kommunallagen.

Beslutsdatum: 2019-12-04	Diarienummer: 2019KS/0600
Dokumentnamn: Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare	

Den privata utförarens skyldighet att på begäran lämna uppgifter begränsas till att omfatta data som kan levereras med rutinbetonade åtgärder⁹, inte strider mot lag eller utgör en företagshemlighet.

Klagomål

Utförare av kommunala angelägenheter ska ha ett system för att hantera klagomål och synpunkter. På begäran ska uppgifter från klagomålshanteringen delges kommunen.

Redovisning av information

Kommunen ska löpande redovisa resultat av lokala och nationella uppföljningar¹⁰ av privata utförare. Redovisningen ska ske på kommunens hemsida.

Informationen ska vara lättillgänglig, informativ och överskådlig.

Ansvar för säkerställande av meddelarfrihet

Kommunstyrelsen och nämnderna ska säkerställa att det genom avtal tillförsäkras att personal hos privata utförare har meddelarfrihet som kan likställas med den meddelarfrihet som finns inom det offentliga¹¹. Anställda hos de privata utförarna ska informeras om meddelarfriheten av sina chefer.

Tillsyn och uppföljning

Ansvar och former för uppföljning

Uppföljningen har två övergripande syften:

- Kontroll av att uppdrag utförs i enlighet med mål, uppdragsbeskrivningar, upphandlingsdokument, anbud, avtal, lagstiftning och kommunens styrdokument.
- Underlag för att utveckla och förbättra verksamheten och tjänsterna till invånarna.

Uppföljningen kan ha olika utgångspunkter, syften och former beroende på vad det är för verksamhet som bedrivs. Därmed behöver uppföljningen anpassas utifrån den specifika verksamheten. Detta kan exempelvis vara:

- *Regelbunden och riktad uppföljning* (såsom avtalsuppföljning) i syfte att kontrollera att verksamheten arbetar utifrån avtal, lagar och regler.
- *Brukaruppföljning* i syfte att följa upp brukarnas upplevelser av den verksamhet som bedrivs.
- *Oanmälda besök* i syfte att ge en översiktlig bild av förhållandena i en verksamhet.
- *Uppföljning av ekonomisk status* i syfte att identifiera utförare som riskerar att vara på ekonomiskt obestånd.

---

⁹ Med rutinbetonade åtgärder avses en begränsad arbetsinsats som inte är förknippad med några nämnvärda kostnader, se exempelvis RÅ 1988 ref. 84.

¹⁰ Exempelvis SKL:s Öppna jämförelser och Socialstyrelsens Äldreguide.

¹¹ Meddelarfrihet innebär att alla har rätt att straffritt lämna uppgifter i vilket ämne som helst för offentliggörande och i publiceringssyfte, se bl.a. 3 kap. 1-2 §§ tryckfrihetsförordningen (1949:105).

Beslutsdatum: 2019-12-04	Diarienummer: 2019KS/0600
Dokumentnamn: Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare	

I de fall där uppföljning och frekvens är reglerat i lag, styr detta vilka typer av uppföljning som är möjlig.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för uppföljning och kontroll inom sitt ansvarsområde.

Detta innebär att kommunstyrelsen och nämnden måste ta ställning till vilken/vilka typer av uppföljning som ska användas, liksom frekvens och omfattning (se plan för uppföljning). Uppföljningen ska, i den mån det är möjligt, ske på samma villkor som på kommunens egna verksamheter.

Plan för uppföljning

När kommunstyrelsen eller nämnderna överlämnat skötseln av en kommunal angelägenhet till en privat utförare ska en plan för uppföljning antas. Planen ska gälla för mandatperioden 2019-2022 och åtminstone innehålla:

- Uppgifter om vilka privata utförare och/eller verksamhetsområden som ska följas upp.
- En sammanställning av när en uppföljning av berörda privata utförare och/eller verksamhetsområden genomfördes senast.
- Vilka former för uppföljning som kommer att tillämpas genom tillsyn och verksamhetsuppföljning.
- Avtalsuppföljning mot krav och villkor i upphandlingsdokumentet.
- Vem eller vilka som ansvarar för att genomföra uppföljningarna.
- Tidplan för uppföljningen.
- En riskanalys i syfte att identifiera utförare som riskerar hamna i ekonomiskt obestånd.
- Former för återkoppling av resultat till samtliga involverade aktörer¹².

Uppföljningsarbetet ska återrapporteras på lämpligt sätt till ansvarig nämnd minst två gånger per år.

Kommunstyrelsens övergripande ansvar

Kommunstyrelsen har enligt kommunallagen och sitt reglemente en uppsiktspflicht gentemot de övriga nämnderna och sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ kommunallagen. Detta innebär att kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål samt de riktlinjer som fastslås i detta program.

Ansvar vid identifierade brister

I de fall uppföljningen av verksamhet som utförs av privata utförare visar på brister ska dessa rapporteras till ansvarig nämnd.

Om kommunen bedömer att bristerna är allvarliga och/eller om det finns risk att en privat utförd verksamhet oplanerat kan komma att avvecklas ska en åtgärdsplan tas fram i samråd

---

¹² Exempelvis ansvarig nämnd, privata utförare och allmänheten.

Beslutsdatum: 2019-12-04	Diarienummer: 2019KS/0600
Dokumentnamn: Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare	

med den privata utföraren. Planen ska godkännas av den ansvarige nämnden och delges kommunstyrelsen.

Uppföljning av programmet

Inför nästa mandatperiod ska detta program utvärderas. Utvärderingen ska kunna ge svar på om syftet med programmet har uppfyllts under mandatperioden 2019-2022. Resultatet från utvärderingen ska ligga till grund för ett nytt program för privata utförare för mandatperioden 2023-2026.